

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

No9
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

PSIXOLOGIYA YO'NALISHI

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 84 sahifa,
1-sentyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINING INTELLEKTUAL RIVOJLANISHIDA PEDAGOG SHAXSINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	8
Ashurov Ramzidin Ramazonovich	
SUITSIDIAL HOLATLARNI KELTIRIB CHIQARUVCHI OMILLAR	11
Sadilloev Odiljon Oripovich	
MAHKUM SHAXSINING IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI O'RGANISH YUZASIDAN ILMIY TAHLILLAR	15
Turdiyev Zafar Erkinovich	
TALABALARDA KORRUPTION XULQ-ATVORGA IJTIMOY-PSIXOLOGIK MEKANIZMLARI	18
Xamidov Mansurjon Abduxalilovich	
AYOLLARDA KETISH ISTAGI FENOMENI VA MIGRATSIYA MOTIVLARINING PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI (ICHKI MIGRANT AYOLLAR MISOLIDA)	21
Sadullayeva Jamilaxon Ibodilla qizi	
HARBIY XIZMATCHILARDA PSIXIK O'ZINI O'ZI BOSHQARISH DOIRASIDA PSIXOLOGIK HIMOYA MEKANIZMLARINING QO'LLANILISH XUSUSIYATLARI.....	30
Qiyomxo'jayeva Madina Rustambek qizi	
NAMANGAN OILALARIDA SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK TAVSIFI	35
Turg'unboyeva Azizaxon G'ulomovna	
PROFILAKTIKA INSPEKTORLARI KASBIY FAOLIYATIDA PSIXOLOGIK BARQARORLIKNI RIVOJLANTIRISH	39
Berdiyeva Raxima Shakarboyevna	
O'ZBEKISTON PSIXOLOGLARI TADQIQOTLARIDA EMOTSIONAL HOLATLAR VA AYBDORLIK HISSINING PSIXOLOGIK TAHLILI	44
Sultanova Saida Muhiddin qizi	
DEVIANT XULQLI YOSHLARNING IJTIMOY MOSLASHUV MEKANIZMLARIDA HISSIY-IRODAVIY JIHATLARNING AHAMIYATI	47
Zaripova Zilola Erkin qizi	
SHAXSDA IMPOSTER SINDROMI VA SALBIY BAHOLANISHDAN QO'RQISHNING PSIXOLOGIK ALOQADORLIGI	51
Yuldasheva Nilufarxon Sherqo'zi qizi	
КОЛЛЕКТИВИЗМ И ИНДИВИДУАЛИЗМ В МЕЖЭТНИЧЕСКОМ ОБЩЕНИИ: КУЛЬТУРНЫЕ ОСНОВАНИЯ ПОВЕДЕНИЯ В ВОСТОЧНЫХ И ЗАПАДНЫХ ОБЩЕСТВАХ.....	54
Айдарова Диана Сматуллаевна	
O'QITUVCHILARGA KO'RSATILADIGAN PSIXOLOGIK XIZMATNING ILMIY ASOSLARI	62
Usmonova Dilnoza Bahodir qizi	
DESTRUKTIV AXBOROT TAHDIDLARIGA QARSHI PSIXOLOGIK PROFILAKTIKA STRATEGIYALARI.....	66
Barakayeva Nilufar Zubaydullo qizi	
THE STRUCTURAL MODEL OF STUDENTS' ENGAGEMENT IN LIFELONG LEARNING	72
Y.K. Quliev	
"PSYCHOLOGICAL CORRECTION MODEL OF COGNITIVE IMPAIRMENTS IN PATIENTS WITH CORONARY HEART DISEASE"	79
Kudratova Aziza Ne'matovna	
DEVIANT GURUHGA MANSUB YIGIT VA QIZLARNING SHAXSIY PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARINING "DEVIANT XULQ-ATVORGA MOYILLIK" VA "INTERNETGA QARAMLIK" BILAN O'ZARO BOG'LIQLIGI	83
Akbar Begaliyevich Chimanov, R.Abdurasulov	

UDK 159.93

DEVIANT GURUHGA MANSUB YIGIT VA QIZLARNING SHAXSIY PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARINING “DEVIANT XULQ- ATVORGGA MOYILLIK” VA “INTERNETGA QARAMLIK” BILAN O‘ZARO BOG‘LIQLIGI

Akbar Begaliyevich Chimanov

Jizzax Davlat pedagogika universiteti,
Boshlang‘ich ta‘lim metodikasi
kafedrası o‘qituvchisi,
[e-mail. akbarchimanov1@gmail.com](mailto:akbarchimanov1@gmail.com)

SamDU psixologiya fanlari doktori, professor
R.Abdurasulov taqrizi asosida

Annotatsiya: Mazkur tadqiqot deviant guruhga mansub yigit va qizlarning shaxsiy psixologik xususiyatlarining “deviant xulq-atvorga moyillik” va “internetga qaramlik” bilan o‘zaro bog‘liqligiga qaratilgan. Deviant guruhlardagi yigit va qizlarning shaxsiy psixologik xususiyatlari (“ekstraversiya”, “introversiya”, “neyrotizm”, “shaxs yo‘nalishi”, “yetakchilik fazilatları”) va ulardagi “deviant xulq-atvorga moyillik”, “internetga qaramlik” ko‘rinishlari o‘rtasidagi muhim korrelyatsion aloqalarning ijtimoiy-psixologik omillari yoritib berilgan.

Kalit so‘zlar: voyaga yetmaganlar, deviant xatti-harakat, deviant xulq-atvor, ekstraversiya, introversiya, neyrotizm, shaxs yo‘nalishi, yetakchilik fazilatları, internetga qaramlik.

Abstract: This study focuses on the relationship between the personal psychological characteristics of young men and women belonging to a deviant group and their “propensity for deviant behavior” and “internet addiction”. The socio-psychological factors of the important correlations between the personal psychological characteristics of young men and women in deviant groups (“extroversion”, “introversion”, “neuroticism”, “personality orientation”, “leadership qualities”) and their manifestations of “propensity for deviant behavior” and “internet addiction” are highlighted.

Key words: minors, deviant behavior, deviant behavior, extraversion, introversion, neuroticism, personality orientation, leadership qualities, internet addiction.

Аннотация: В настоящем исследовании рассматривается взаимосвязь личностно-психологических особенностей юношей и девушек, принадлежащих к девиантной группе, с их “склонностью к девиантному поведению” и “интернет-зависимостью”. Выделены социально-психологические факторы, обуславливающие наличие значимых корреляций между личностно-психологическими особенностями юношей и девушек, принадлежащих к девиантным группам (“экстраверсия”, “интроверсия”, “нейротизм”, “направленность личности”, “лидерские качества”), и проявлениями у них “склонности к девиантному поведению” и “интернет-зависимости”.

Ключевые слова: несовершеннолетние, девиантное поведение, отклоняющееся поведение, экстраверсия, интроверсия, нейротизм, направленность личности, лидерские качества, интернет-зависимость.

KIRISH

O‘zbekiston Respublikasi jamiyatining turli sohalarida mustaqillik yillarida amalga oshirilgan keng ko‘lamli islohotlar voyaga yetmagan yoshlarni vatanparvarlik ruhida, milliy an‘ana va qadriyatlarga hurmat ruhida

tarbiyalash ma'naviy yetuk va jismonan sog'lom avlodni shakllantirish bo'yicha maqsadli davlat dasturlari va kompleks tadbirlar amalga oshirildi [1].

Jumladan, Milliy gvardiya va O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligining hamkorlikdagi ishi davomida ota-onalar bilan 104 mingdan ortiq uchrashuvlar o'tkazildi, bu esa 1 million 769 mingdan ortiq o'quvchining maktabga qaytishiga yordam berdi. Jami 124 ming ota-ona farzandlarining darslarni qoldirishi mumkin emasligi haqida rasmiy ogohlantirildi, ulardan to'rt ming nafari bolalarni tarbiyalash va o'qitish bo'yicha majburiyatlarini bajarmaganlik uchun ma'muriy javobgarlikka tortildi.¹

O'zbekiston IIV ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilda jinoyat sodir etgan voyaga yetmaganlar soni 6,5% ga kamaygan bo'lsada, so'ngi yillarda jamiyat va mamlakat aholisi uchun dolzarb ijtimoiy muammo voyaga etmaganlar o'rtasidagi jinoyatchilik va huquqbuzarliklar muammosi bo'lmoqda

Ushbu muammoni dastlabki o'rganishimiz voyaga etmaganlar tomonidan jinoyatlar sodir etilishiga olib kelgan ehtimoliy sabablar ularning deviant xatti-harakatlari va qilmishlari ekanligi haqidagi asosiy xulosaga olib keldi. Boshqacha aytganda, voyaga etmaganlarda jinoyat sodir etilgunga qadar o'smirlik va yoshlik davriga xos bo'lgan intizomsizlik, antisotsial, addiktiv va delinkvent xatti-harakatlar ko'rinishidagi deviant xatti-harakatlarning ochiq yoki yashirin shakllari kuzatilgan.

Bizning fikrimizcha, deviant voyaga etmaganlar bilan erta profilaktika ishlarini tashkil etish va amalga oshirish deviant xatti-harakatlarning u yoki bu turini belgilovchi tashqi ijtimoiy va ichki psixologik omillarni tahlil qilish va aniqlash natijalariga asoslangan bo'lishi kerak. Bunga ijtimoiy-psixologik tadqiqot metodologiyasi yordam beradi

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bizning tushunchamizda ekstraversiya shaxsning tashqi obyektlar dunyosiga yo'nalganligi bilan tavsiflanadi. Ekstravertlarga kirishimlilik, impulsivlik, xulq-atvorning moslashuvchanligi, yuqori tashabbuskorlik (lekin kam qat'iyatlilik) va yuqori ijtimoiy moslashuvchanlik xosdir. Introversiya esa, aksincha, subyektiv ichki olamga yo'nalganlik bilan bog'liq. Introvertlarga odamovi bo'lish, yopiqlik, ijtimoiy passivlik (yetarlicha katta qat'iyat bilan), o'z-o'zini tahlil qilishga moyillik va ijtimoiy moslashuvning qiyinligi xosdir. G.Yu. Ayzenkning fikricha, ekstraversiya va introversiya deviant shaxsning o'ziga xos xususiyatlari bo'lib, ular o'rtasida bog'liqlik mavjud [2].

M.V. Soboleva (2018) nashrida ekstraversiya va neyrotizm deviatsiya bilan sezilarli kuchli aloqalarni ko'rsatishi, ekstraversiya bo'yicha qiymat qanchalik past bo'lsa (ya'ni introversiya ko'rsatkichi qanchalik yuqori bo'lsa), barcha o'rta va yuqori sinflarda deviantlik ko'rsatkichi shunchalik yuqori bo'lishi qayd etilgan. Sinflar o'rtasidagi ekstraversiya va neyrotizmni taqqoslashda esa o'rta sinflarda ekstraversiya ko'rsatkichi yuqori sinflarga qaraganda yuqoriroq ekanligini ta'kidlash mumkin [3].

Ba'zi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ekstraversiya moslashmagan, g'ayriijtimoiy va deviant xatti-harakatlar bilan bog'liq. Ekstraversiya shaxsning ijtimoiy yo'naltirilganlik xususiyatlarini, uning kommunikativ sohadagi va ijtimoiy o'zaro ta'sirdagi odatiy xulq-atvor reaksiyalarini tavsiflaydi. Ekstravertlarga muloqotchanlik, impulsivlik, xulq-atvorning moslashuvchanligi, yuqori tashabbuskorlik (lekin kam qat'iyatlilik) va yuqori ijtimoiy moslashuvchanlik xos deb hisoblash qabul qilingan. Introversiya va deviant xulq-atvor o'rtasida bog'liqlik mavjud. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, introversiya ko'rsatkichi qanchalik yuqori bo'lsa, deviantlik ko'rsatkichi shunchalik yuqori bo'ladi. Introversiya - shaxsning individual-psixologik tuzilishining xususiyati bo'lib, unda shaxs subyektiv ichki dunyoga yo'naltirilgan bo'ladi.

V.S.Drozdovning (2015) tadqiqotiga ko'ra, "o'smirlik davrida guruhlarni shakllantirishda qizlarning hukmronligi yaqqol namoyon bo'ladi. Bu tabiiy hol, chunki o'g'il bolalar bu yoshda rivojlanish jihatidan qizlardan taxminan ikki yilga orqada qoladilar. Shu sababli, o'g'il bolalar voyaga yetishda biroz kechikib, dastlab beixtiyor qizlarning yetakchiligiga bo'ysunadilar. Bu tashqi ko'rinishdan sezilmaydi, lekin o'smirlarning xatti-harakatlarini tahlil qilganda, qizlarning qaysi biri qaysi o'g'il bolalar guruhiga rahbarlik qilayotganini va buni qanday amalga oshirayotganini aniqlash mumkin. Odatda, bular bolalar bog'chasida, boshlang'ich maktabda, hovlida doimo yetakchi bo'lib kelgan o'sha qizlar bo'lib chiqadi" [4].

Deviant xulq-atvorli qizlarning boshqa shaxsiy xususiyatlari haqida ham ma'lumotlar mavjud. Bular:

- o'zini past baholash, o'zidan qoniqmaslik, ichki kechinmalarni so'z bilan ifodalashdagi qiyinchiliklar, shaxslararo munosabatlarda yaqqol zaiflik;
- xudbin bo'lish, ichki taqiqlarning yo'qligi, atrofdagilar bilan hisoblashishni xohlamaslik;
- o'ta asabiylashish, ta'sirchanlik, o'ziga qaratilgan tanqid va tanbehlarni keskin qabul qilish;
- haddan tashqari faollik, apatiyadan tetiklikka va aksincha keskin o'tishlar;
- o'z kuchi va imkoniyatlarini to'g'ri baholay olmaslik, kutilayotgan natijalarni real imkoniyatlar bilan taqqoslay olmaslik;

1 Миллий гвардия давоматни текширишга қўшилди.../. зета.уз>ру/2024/02/12/

- o'zini o'ldirish xatti-harakatlariga moyillik, uydan qochish, oila va jamoada nizolarga kirish;
- ovqatlanish tartibining buzilishi (anoreksiya, bulimiya).

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotimizda umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari o'quvchi yigit-qizlarining anketa so'rovlari va test natijalari asosida aniqlangan psixologik va shaxsiy xususiyatlari quyidagi ko'rsatkichlar bo'yicha diagnostika, talqin va tahlil predmeti bo'ldi: "deviant xulq-atvorga moyillik" (Deviant xatti-harakatlarga moyil bo'lgan o'smirlarni aniqlash so'rovnomasi, A.V. Leus, A.G. Solovyov); "Internetga qaramlik" addiktiv xulq-atvor sifatida, uning asosida internet va undan foydalanish vositalariga, kompyuter, noutbuk, mobil telefonga patologik moyillik yotadi (Internetga qaramlikni aniqlash uchun Kimberli Yang test usuli, 1994); temperament xususiyatlari: ekstraversiya, "introversiya", "neyrotizm" (G. Ayzenk EPI shaxsiy so'rovnomasi, A.G. Shmelyov moslashuvi); "shaxsning yo'nalganligi": o'ziga, "muloqotga, o'zaro ta'sirga", "ishga, vazifaga" (B. Bass yo'nalganlik so'rovnomasi, V.I. Smekalo va M.I. Kucher moslashuvi); "liderlik sifatleri" (O'smirlarning yetakchilik fazilatlarini aniqlash uchun so'rovnoma, N.P. Fetiskin).

TAHLIL VA NATIJALAR

Voyaga yetmagan deviant guruh a'zolarining shaxsiy psixologik xususiyatlarini aniqlash natijalarini tahlil qildik. Ushbu xususiyatlar, shuningdek, ularning o'g'il va qizlardagi jinsiy farqlari boshqa tadqiqotchilarning ma'lumotlari bilan taqqoslangan holda miqdoriy va sifat jihatidan o'rganildi.

Deviant guruhlardagi yigit va qizlarning shaxsiy psixologik xususiyatlari ("ekstraversiya", "introversiya", "neyrotizm", "shaxs yo'nalishi", "yetakchilik fazilatleri") va ulardagi "deviant xulq-atvorga moyillik", "internetga qaramlik" ko'rinishlari o'rtasidagi muhim korrelyatsion aloqalarning ishonchlilikini aniqlash maqsadida, Pirson formulasi bo'yicha hisoblash uchun SPSS Statistics 28 (2021 y.) kompyuter dasturidan foydalanildi.

Pirsonning bog'liqlik koeffitsiyenti formulasi bo'yicha korrelyatsion aloqalarni hisoblash natijalari 1-jadvalda (yigitlar) va 2-jadvalda (qizlar) keltirilgan.

1-jadval. Deviant guruhdagi (n=178) o'smirlarning shaxsiy psixologik xususiyatlarining "deviant xulq-atvorga moyillik" va "internetga qaramlik" ko'rsatkichlariga nisbatan Pirsonning bog'liqlik koeffitsiyentlari.

№	Deviant guruh o'smirlarining shaxsiy psixologik xususiyatlari	"deviant xulq-atvorga moyillik"			"internetga qaramlik"		
		φ	Pi	2	φ	Pi	2
1	"ekstraversiya"	+0,74	$\leq 0,01$	21,7	+0,41	$\leq 0,05$	32,7
2	"introversiya"	+0,44	$\leq 0,05$	28,9	+0,77	$\leq 0,01$	20,1
3	"neyrotizm"	+0,63	$\leq 0,05$	15,5	+80,0	$\leq 0,01$	18,5
4	"shaxsning o'ziga yo'nalganligi"	+0,83	$\leq 0,01$	16,8	+0,51	$\leq 0,05$	22,4
5	"muloqot, o'zaro ta'sirga"	+0,47	$\leq 0,05$	26,3	+0,68	$\leq 0,01$	24,7
6	"ishga, vazifaga"	+0,29	$\leq 0,05$	19,7	+0,46	$\leq 0,05$	27,6
7	"yetakchilik sifatleri"	+0,71	$\leq 0,01$	23,2	+0,37	$\leq 0,05$	38,9

Ushbu jadvaldagi ma'lumotlardan ko'rinib turibdiki, o'smirlarning ushbu tanlanmasida (n = 178) "deviant xulq-atvorga moyillik"ning "shaxsning o'ziga yo'nalganligi" bilan ($+\varphi = 0,83$, $P \leq 0,01$ va $\chi^2 = 16,8$); "ekstraversiya" ($+\varphi = 0,74$; $P_i \leq 0,01$; $\chi^2 = 21,7$); "yetakchilik sifatleri" o'rtasida ($+\varphi = 0,71$, bunda $P_i \leq 0,01$ va $\chi^2 = 23,2$) kuchli korrelyatsion bog'liqliklari mavjud. Demak, deviant xulq-atvorga moyil o'smirlarda ushbu shaxsiy psixologik xususiyatlar xarakterli va ishonchli hisoblanadi. Bu "Pi" mezoni bo'yicha korrelyatsiyalarning yuqori statistik ahamiyatlilik darajasi va χ^2 mezoni bo'yicha korrelyatsion bog'liqlikning ushbu darajasi ishonchlilik asosida aniqlangan.

O'smirlarning "deviant xulq-atvorga moyillik" bilan boshqa shaxsiy xususiyatlarining korrelyatsion bog'liqliklari o'rtacha darajada va mo'tadil korrelyatsion bog'liqlikka ega: "neyrotizm" bilan ($+\varphi = 0,63$, bunda $P_i \leq 0,05$; $\chi^2 = 15,5$); "shaxsning muloqot va o'zaro ta'sirga yo'nalganligi" ($+\varphi = 0,47$; $P_i \leq 0,05$; $\chi^2 = 26,3$); "introversiya" ($+\varphi = 0,44$; $P_i \leq 0,05$; $\chi^2 = 28,9$) va "shaxsning ishga, vazifaga yo'nalganligi" o'rtasida kuchsiz korrelyatsion bog'liqlik ($+\varphi = 0,29$; $P_i \leq 0,05$; $\chi^2 = 19,7$) mavjud.

Yigitlarning ushbu namunasida (n = 178) "internetga qaramlik" ko'rsatkichining "neyrotizm" bilan ($+\varphi = 0,80$, $P_i \leq 0,01$; $\chi^2 = 18,5$); "introversiya" ($+\varphi = 0,77$; $P_i \leq 0,01$; $\chi^2 = 20,1$); "shaxsning muloqotga, o'zaro ta'sirga yo'nalganligi" o'rtasida ($+\varphi = 0,68$; $P_i \leq 0,01$; $\chi^2 = 24,7$) kuchli korrelyatsion aloqalari mavjud. "Internetga qaramlik"ning o'rtacha korrelyatsion bog'lanishlari quyidagicha aniqlangan: "shaxsning o'ziga yo'nalganligi"

bilan ($+φ = 0,51$; $R ≤ 0,01$; $χ^2 = 22,4$); “shaxsning ishga, vazifaga yo‘nalganligi” ($+φ = 0,46$; $P_i ≤ 0,05$; $χ^2 = 27,6$); “ekstraversiya” o‘rtasida ($+φ = 0,41$; $P_i ≤ 0,05$; $χ^2 = 32,7$) bog‘liqlik mavjud. Yigitlarda “internetga qaramlik”ning “yetakchilik sifatleri” bilan zaif korrelyatsion aloqasi kuzatiladi ($+φ = 0,37$; $P_i ≤ 0,05$; $χ^2 = 38,9$).

2-jadval. Deviant guruhdagi (n=107) qizlarning shaxsiy psixologik xususiyatlarining “deviant xulq-atvorga moyillik” va “internetga qaramlik” parametrlariga nisbatan Pirsonning bog‘liqlik koeffitsientlari.

№	Deviant guruh qizlarining shaxsiy psixologik xususiyatlari	“deviant xulq-atvorga moyillik”		“internetga qaramlik”			
		φ	P _i	φ	P _i	φ	P _i
1	“ekstraversiya”	+ 0,77	≤ 0,01	+ 0,77	≤ 0,01	+ 0,77	≤ 0,01
2	“introversiya”	+ 0,39	≤ 0,05	+ 0,39	≤ 0,05	+ 0,39	≤ 0,05
3	“neyrotizm”	+ 0,69	≤ 0,01	+ 0,69	≤ 0,01	+ 0,69	≤ 0,01
4	“shaxsning o‘ziga yo‘nalganligi”	+ 0,80	≤ 0,01	+ 0,80	≤ 0,01	+ 0,80	≤ 0,01
5	“muloqotga, o‘zaro ta’sirga yo‘nalganlik”	+ 0,58	≤ 0,05	+ 0,58	≤ 0,05	+ 0,58	≤ 0,05
6	“ishga, vazifaga yo‘nalganlik”	+ 0,29	≤ 0,05	+ 0,29	≤ 0,05	+ 0,29	≤ 0,05
7	“yetakchilik sifatleri”	+ 0,79	≤ 0,01	+ 0,79	≤ 0,01	+ 0,79	≤ 0,01

Ushbu jadval ma’lumotlari shuni ko‘rsatadiki, qizlar guruhida (n = 107) “deviant xulq-atvorga moyillik” bilan “shaxsning o‘ziga yo‘nalganligi” ($+φ = 0,80$; $R ≤ 0,01$; $χ^2 = 20,1$); “yetakchilik fazilatleri” ($+φ = 0,79$; $P_i ≤ 0,01$; $χ^2 = 20,7$), “ekstraversiya” ($+φ = 0,77$; $P_i ≤ 0,01$; $χ^2 = 20,1$) va “neyrotizm” ($+φ = 0,69$; $P_i ≤ 0,01$; $χ^2 = 23,2$) o‘rtasida kuchli korrelyatsion bog‘liqliklar mavjud. Demak, deviant xulq-atvorga moyil bo‘lgan qizlar uchun ushbu yigitlar shaxsiy psixologik xususiyatlar xarakterli va ishonchli hisoblanadi. Bu xulosa ularning korrelyatsion bog‘liqliklari “P_i” mezonni bo‘yicha yuqori statistik ahamiyatlilik darajasi va $χ^2$ mezonni bo‘yicha korrelyatsion bog‘liqlik darajasining ishonchliliigi asosida chiqarilgan.

Qizlarda “deviant xulq-atvorga moyillik” bilan “shaxsning muloqotga, o‘zaro ta’sirga yo‘nalganligi” ($+φ = 0,47$; $P_i ≤ 0,05$; $χ^2 = 26,3$) o‘rtasidagi korrelyatsiya koeffitsienti ushbu ko‘rsatkichlar o‘rtasida o‘rtacha darajadagi bog‘liqlikni, ya’ni mo‘tadil korrelyatsion aloqani ko‘rsatadi.

Ushbu qizlar tanlanmasida shuningdek “deviant xulq-atvorga moyillik”ning “shaxsning ishga, vazifaga yo‘nalganligi” ($+φ = 0,29$; $P_i ≤ 0,05$; $χ^2 = 19,7$) va “introversiya” ($+φ = 0,39$; $P_i ≤ 0,05$; $χ^2 = 36,4$) bilan kuchsiz korrelyatsiyaga ega ekanligi aniqlangan.

2-jadval ma’lumotlaridan ko‘rinib turibdiki, deviant guruhdagi qizlarda (n = 107) “internetga qaramlik” ko‘rsatkichi “neyrotizm” ($+φ = 0,77$; $P_i ≤ 0,01$; $χ^2 = 20,1$); “introversiya” ($+φ = 0,74$; $P_i ≤ 0,01$; $χ^2 = 21,7$); “shaxsning o‘ziga yo‘nalganligi” ($+φ = 0,64$; $P_i ≤ 0,01$; $χ^2 = 27,7$); “shaxsning muloqot va o‘zaro ta’sirga yo‘nalganligi” ($+φ = 0,59$; $P_i ≤ 0,01$; $χ^2 = 32,0$) bilan kuchli korrelyatsion bog‘liqlikka ega.

Deviant guruhdagi qizlarda “internetga qaramlik” shuningdek, “ekstraversiya” bilan o‘rtacha ($+φ = 0,40$; $P_i ≤ 0,05$; $χ^2 = 33,9$); “yetakchilik sifatleri” ($+φ = 0,25$; $P_i ≤ 0,05$; $χ^2 = 22,4$) va “shaxsning ishga, vazifaga yo‘nalganligi” ($+φ = 0,30$; $P_i ≤ 0,05$; $χ^2 = 16,9$) bilan kuchsiz korrelyatsion bog‘liqlikka ega.

Yigitlar va qizlarning ko‘rsatilgan shaxsiy xususiyatlarining deviant xulq-atvorga moyilligi va internetga qaramligi bilan ahamiyatli korrelyatsion bog‘liqliklari to‘g‘risida olingan ma’lumotlar Pirsonning bog‘liqlik koeffitsiyenti, “P_i” va $χ^2$ mezonlari asosida quyidagicha talqin qilindi.

Deviant guruhdagi o‘g‘il bolalarda (n = 178) “deviant xulq-atvorga moyillik” “shaxsning o‘ziga yo‘nalganligi”, “ekstraversiya” va “yetakchilik sifatleri” bilan kuchli korrelyatsion bog‘liqlikka ega. Deviant guruh qizlarida (n=107) xuddi o‘g‘il bolalardagi kabi “deviant xulq-atvorga moyillik” “shaxsning o‘ziga yo‘nalganligi”, “ekstraversiya”, “yetakchilik sifatleri” bilan kuchli korrelyatsion bog‘liqlikka ega, bundan tashqari “neyrotizm” ko‘rsatkichi bilan ham kuchli korrelyatsion bog‘liqlik mavjud.

Shaxsning “o‘ziga” yo‘nalganligi yoki egoistik yo‘nalganligi o‘z shaxsiy ehtiyojlari, qiziqishlari, his-tuyg‘ulari va xudbinona xulq-atvor sabablariga e’tibor qaratishni nazarda tutadi. Shaxsning egoistik yo‘nalganligining tarkibiy qismlari egoizm va egotsentrizm bo‘lib, ular deviant xulq-atvor ko‘rinishlari bilan uzviy bog‘liqdir.

Egoistik deviant xulq-atvorli bolalar va o’smirlarning eng xos shaxsiy ruhiy xususiyatlaridan biri hisoblanadi. Ularga quyidagilar xos: boshqalarning kechinmalariga befarqlik, kelishmovchilik, obro‘-e’tiborni tan olmaslik. Deviant xulq-atvor tuzilmasidagi egotsentrizm barqaror kasallik holati sifatida qaraladi. Odatda, egotsentrizm o‘zini anglash va o‘z yo‘lini belgilashga yordam beradigan o‘ziga e’tibor qaratish uchun zarur bo‘lgan rivojlanish bosqichidir. Biroq, deviant xulq-atvor holatida egotsentrizm haqiqiy qiyinchiliklarni yashiradigan va insonda soxta muvaffaqiyat tasavvurini yaratadigan “himoya mexanizmi”ga aylanadi. Egotsentrizmning deviant xulq-atvor bilan bog‘liqlik mexanizmi shundaki, insonning o‘zi haqidagi tasavvurlari buziladi. Unga o‘z fazilatlarini haddan tashqari baholash xos bo‘lib, bu jamiyatning u haqidagi tasavvurlariga kam mos keladi [5].

Deviant guruhlardagi yigitlar va qizlarda “deviant xulq-atvoriga moyillik” bilan “ekstraversiya” o’rtasidagi sezilarli kuchli korrelyatsion bog’liqlik ularning quyidagi psixologik xususiyatlari bilan izohlanadi: muloqotchanlik, impulsivlik, tashabbuskorlik, xulq-atvorning moslashuvchanligi, doimiy aloqalarga intilish, yangi taassurotlarga qiziqish, xatti-harakatlarning erkin shakllari, yuqori harakat va nutq faolligi. Ular his-tuyg’ularini doim ham qat’iy nazorat qila olmaydilar va tajovuzkorlikka moyillik ko’rsatadilar.

Deviant guruhdagi qizlarda “deviant xulq-atvoriga moyillik” bilan “neyrotizm” o’rtasidagi ahamiyatli kuchli korrelyatsion bog’liqlik neyrotizmning ularning xulq-atvorida og’ishlar shakllanishi ehtimolini oshiruvchi omillardan biri ekanligi bilan izohlanadi. Neyrotizmning muayyan darajasiga limbik tizimda faollashuvning ma’lum darajasi mos keladi: hissiy beqarorlikning kuchayishi organizmning ichki muhitidagi hodisalarga nisbatan yuqori ta’sirchanlik natijasi bo’lsa, hissiy barqarorlik, aksincha, past ta’sirchanlik natijasidir [6]. Neyrotizm darajasi va deviant xulq-atvor o’rtasida o’zaro bog’liqlik mavjud. Neyrotizm darajasi yuqori bo’lgan o’smirlar salbiy his-tuyg’ulariga ko’proq beriluvchan bo’lib, tushkunlik holatlariga tez-tez duchor bo’ladilar. Ularni xavotirli, zaif, qo’rqoq, o’ziga ishonchsiz, shuningdek, stress ta’sirida asabiy holatlarga tushishga moyil deb ta’riflaydilar. Neyrotizm darajasi yuqori bo’lgan o’smir hissiy barqaror o’smirlarga qaraganda deviant xulq-atvorni tezroq namoyon etadi, deb hisoblanadi. Biroq, shuni e’tiborga olish lozimki, deviant xulq-atvoriga boshqa omillar ham, masalan, ijtimoiy omillar, tarbiya muammolari, rivojlanishning muhim bosqichlari va boshqalar ta’sir ko’rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqotning 1-jadval (yigitlar) va 2-jadval (qizlar) ma’lumotlari shuni ko’rsatadiki, yigitlar tanlanmasida (n=178) “internetga qaramlik” ko’rsatkichi “neyrotizm”, “introversiya” hamda “shaxsning muloqot va o’zaro ta’sirga yo’naltirilganligi” bilan kuchli korrelyatsion bog’liqlikka ega.

Deviant guruhdagi qizlar tanlanmasida (n=107) “internetga qaramlik” ko’rsatkichi xuddi shunday “neyrotizm” va “introversiya” bilan “shaxsning muloqot va o’zaro ta’sirga yo’nalganligi”, shuningdek “shaxsning o’ziga yo’nalganligi” bilan kuchli korrelyatsion bog’liqlikka ega.

Deviant guruhlardagi yigitlar va qizlarda internetga qaramlikning neyrotizm va boshqa shaxsiy psixologik xususiyatlar bilan aloqadorligi tadqiqotchilar tomonidan internetga qaramlik shakllanishining xavf omillari sifatida tavsiflanadi (O.Yu. Kocherova, O.M. Filkina, A.V. Boboshko va boshqalar, 2018) [7]. Qizlarda yuqori neyrotizm va introversiya, o’g’il bolalarda esa introversiya o’smirlarda internetga qaramlik shakllanishining xavf omillari hisoblanadi. Bu guruhlarda neyrotizm darajasining ortishi aniqlik, aqliy mehnat qobiliyati va o’zlashtirishning pasayishi bilan birgalikda 15-17 yoshli o’smirlarda ham internetga qaramlik shakllanishining xavf omili sanaladi. Internetga qaramlik darajasining ball bahosi va neyrotizm darajasi o’rtasida to’g’ridan-to’g’ri korrelyatsion bog’liqlik aniqlangan. Internetga qaramlikning rivojlanish xavfi mavjud bo’lganda, qizlarda o’g’il bolalarga qaraganda ko’proq introversiya kuzatiladi, internetga qaramlik guruhida esa ekstraversiya va yuqori neyrotizm namoyon bo’ladi. Internetga qaramlikka chalingan o’g’il bolalarda qizlarga nisbatan sentroversiya ko’proq qayd etilgan. Internet qaramligi kuchli bo’lgan o’smirlarda aniqlik va aqliy ish qobiliyati koeffitsiyentining eng past ko’rsatkichlari hamda past o’zlashtirish darajasi kuzatilgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI:

1. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni, №PF-5106, 5 iyul 2017 yil “yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O’zbekiston yoshlar Ittifoqi faoliyatini qo’llab-quvvatlash to’g’risida”.
2. Экстраверсия, интроверсия ва девиант хулқ ўртасидаги боғлиқликлар /ebooks.grsu.by cyberleninka.ru/article/n/psiholog...
3. Соболева М. О. Психологические характеристики современных девиантных подростков // Вестник РГГУ. Серия “Психология. Педагогика. Образование”. - 2018. - № 4 (14). - С. 40-49.
4. Дроздов С.В., Логвинова М.И., Логвинова Т.И. Психологический портрет современного деструктивного лидера подросткового возраста // Журнал “Пензенский психологический вестник”. - 2015. - № 1 (4). - С.108-128
5. Фокина А.В. Роль личностного эгоцентризма в структуре подростковой девиантности : автореферат дис. ... кандидата психологических наук (специальность ВАК РФ 19.00.13). МГУ им. М.В. Ломоносова. — Москва, 2008. — 22 с.
6. Альшанская М.В., Александрова Н.В., Вихорева Е.В. Личностные особенности подростков с поведенческими нарушениями // Омский психиатрический журнал.- 2017. - № 4 (14). http://omskoop.ru/opj/2017_04.pdf
7. Личностные факторы риска развития интернет-зависимости у подростков 15–17 лет / О.Ю. Кочерова, О.М. Филькина, А.В. Бобошко, Е.А. Воробьева, Н.В. Долотова, А.И. Малышкина // Анализ риска здоровью. – 2024. – № 3. – С. 21–29. DOI: 10.21668/health.risk/
8. Умаров Б.М. Ўзбекистонда вояга етмаганлар жиноятчилигининг ижтимоий-психологик муаммолари. - Тошкент, “Фан” нашриёти. – 2008. – 314 б.
9. Асадов Ю. М., Тайлаков Н.И. Диагностика и коррекция учащихся, склонных к правонарушениям и преступлениям. Методическое пособие. УЗНИИПН им. Кары Ниязи. - Ташкент, 2018.- 64 с.
10. Юнусова Г.С. Ўсмirlар ўртасида жиноятчилик профилактикасининг психологик механизмлари (оила аспекти) // Мактаб ва хаёт. - 2021. - № 6.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.